

Stealing to Save Your Life

Shmulie Reichman

Shouldn't He be CHAYIV to Save Your Life?

1. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף עג עמוד א

גופא: מנין לרואה את חברו שהוא טובע בנהר או חיה גוררתו או לסטין באין עליו שהוא חייב להצילו תלמוד לומר לא תעמד על דם רעך. והא מהכא נפקא? מהתם נפקא: אבדת גופו מניין - תלמוד לומר והשבתו לו! - אי מהתם הוה אמינא: הני מילי - בנפשיה, אבל מיטרח ומיגר אגורי -אימא לא, קא משמע לן

Big 3?

2. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף עד עמוד א

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: כימנו וגמרו בעלית בית נתזה בלוד: כל עבירות שבתורה אם אומרין לאדם 1 עבוד ואל תהרג - יעבור ואל יהרג, חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים.

Assur to Steal?!

3. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף ס עמוד ב

ויתאוו דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער, ויבקעו שלשת הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לחם אשר בשער [וגו'] - מאי קא מיבעיא ליה? אמר רבא אמר ר"כ: טמון באש קמיבעיא ליה, אי כר' יהודה אי כרבנן, ופשטו ליה מאי דפשטו ליה. רב הונא אמר: גדישים דשעורים דישראל הוו דהוו מטמרי פלשתים בהו, וקא מיבעיא ליה: מהו להציל עצמו בממון חבריו? שלחו ליה: אסור להציל עצמו בממון חבריו, אבל אתה מלך אתה, [ומלך] פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו.

ורבנן, ואיתימא רבה בר מרי אמרו: גדישים דשעורין דישראל הוו וגדישין דעדשים דפלשתים, וקא מיבעיא להו: מהו ליטול גדישין של שעורין דישראל ליתן לפני בהמתו, על מנת לשלם גדישין של עדשים דפלשתים? שלחו ליה: חבול ישיב רשע גזילה ישלם, אף על פי שגזילה משלם - רשע הוא, אבל אתה מלך אתה, ומלך פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו. בשלמא למאן דאמר לאחלופי, היינו דכתיב חד קרא: ותהי שם חלקת השדה מלאה עדשים, וכתיב חד קרא: ותהי חלקת השדה מלאה שעורים; אלא למאן דאמר למקלי, מאי איבעיא להו להני תרי קראי? אמר לך: דהוו נמי גדישים דעדשים דישראל דהוו מיטמרו בהו פלשתים. בשלמא למאן דאמר למקלי, היינו דכתיב: ויתיצב בתוך החלקה ויצילה, אלא למ"ד לאחלופי, מאי ויצילה? דלא שבק להו לאחלופי. בשלמא הני תרתין, היינו דכתיב תרי קראי,

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף סא עמוד א

אלא למ"ד טמון באש קמיבעיא ליה, מאי איבעי ליה קראי? אמר לך: טמון וחדא מהנך קמיבעיא ליה. בשלמא למ"ד הני תרתין, היינו דכתיב: ולא אבה (דוד) לשתותם, אמר: כיון דאיכא איסורא לא ניחא לי; אלא למ"ד טמון באש קא מבעיא ליה, מכדי גמרא הוא דשלחו ליה, מאי לא אבה (דוד) לשתותם? דלא אמרינהו משמייהו, אמר, כך מקובלני מבית דינו של

שמואל הרמתי: כל המוסר עצמו למות על דברי תורה - אין אומרים דבר הלכה משמו. ויסך אותם לה' - בשלמא למ"ד הני תרתי, משום דעבד לשם שמים, אלא למ"ד טמון באש, מאי ויסך אותם לה' דאמרינהו משמא דגמרא .

4. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף עד עמוד א

דאמר רבא: רודף שהיה רודף אחר חבירו, ושיבר את הכלים, בין של נרדף ובין של כל אדם - פטור. מאי טעמא - מתחייב בנפשו הוא. **ונרדף ששיבר את הכלים, של רודף - פטור, של כל אדם - חייב.** של רודף פטור - שלא יהא ממונו חביב עליו מגופו, **של כל אדם חייב - שמציל עצמו בממון חבירו.** ורודף שהיה רודף אחר רודף להצילו, ושיבר את הכלים בין של רודף בין של נרדף, בין של כל אדם - פטור. ולא מן הדין, שאם אי אתה אומר כן - נמצא אין לך כל אדם שמציל את חבירו מיד הרודף

5. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף קיז עמוד ב

רודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו, ושיבר את הכלים, בין של נרדף בין של כל אדם - פטור, שהרי מתחייב : בנפשו; ונרדף ששיבר את הכלים של רודף - פטור, שלא יהא ממונו חביב עליו מגופו, **אבל של כל אדם - חייב, דאסור להציל עצמו בממון חבירו;**

ורודף שהיה רודף אחר רודף להציל, ושיבר כלים, בין של נרדף בין של כל אדם - פטור, ולא מן הדין, אלא שאם אי אתה אומר כן, אין לך אדם שמציל את חבירו מן הרודף

-----

6. תוספות מסכת בבא קמא דף ס עמוד ב

מהו להציל עצמו בממון חבירו - איבעיא ליה **אי חייב לשלם כשהציל עצמו מפני פקוח נפש**

7. רש"י מסכת בבא קמא דף ס עמוד ב

ויצילה - שלא ישרפוה הואיל **ואסור להציל את עצמו בממון חבירו**

8. רא"ש מסכת בבא קמא פרק ו סימן יב

גדישין דישראל הוו ופלטתים טמונים בהו ומבעיא ליה מהו למיקלייא. אבל הא לא מיבעיא ליה אי שרי למיקליניהו להצלת ישראלים. דמילתא דפשיטא היא דאין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש אלא שלש עבירות. אלא הכי איבעיא ליה מהו למיקליניהו אדעתא דליפטר מתשלומין. ואמרו ליה אסור להציל עצמו בממון חבירו אדעתא דליפטר אלא יציל עצמו וישלם

9. חידושי הרשב"א מסכת בבא קמא דף ס עמוד ב

מהו להציל עצמו בממון חבירו, פ"י בתוס' דקא מיבעיא ליה אם חייב לשלם, ונראה שפשוט להם שיכול להציל על מנת [לשלם ושלא מדעת הבעלים.]ע"י בתשו' ח"ד סי' י"ז

---

10. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף יח עמוד ב

מתני'. העדים שאמרו: כתב ידינו הוא זה, אבל אנוסים היינו, קטנים היינו, פסולי עדות היינו - הרי אלו נאמנים; ואם יש עדים שהוא כתב ידם, או שהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר - אינן נאמנים

תנו רבנן: אין נאמנים לפוסלו, דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים: נאמנים.....

11. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף יט עמוד א

אמר רב חסדא, **קסבר ר"מ: עדים, שאמרו להם חתמו שקר ואל תהרגו - יהרגו ואל יחתמו שקר**. אמר ליה רבא: השתא אילו אתו לקמן לאמלוכי, אמרינן להו: זילו חתומו ולא תתקטלון, דאמר מר: אין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש - אלא עבודת כוכבים וגלוי עריות ושפיכות דמים בלבד, השתא דחתמו אמרינן להו אמאי חתמיתו? אלא טעמא דר"מ - כדרב הונא אמר רב, דא"ר הונא אמר רב: מודה בשטר שכתבו - אין צריך לקיימו

12. רש"י מסכת כתובות דף יט עמוד א

יהרגו ואל יחתמו שקר - הלכך כי אמרי נמי אנוסים היינו מחמת נפשות משוו נפשיהו רשעים. מודה בשטר שכתבו - לוח שהודה בשטר שכתבו ועל פיו נחתמו העדים

13. שיטה מקובצת מסכת כתובות דף יט עמוד א

הרא"ה ז"ל כתב וז"ל וק"ל והיכי קס"ד הא דרב חסדא והא הלכה רווחת היא שאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש אלא ע"ג וג"ע וש"ד וי"א **דהשתא לאו מדינא קאמרינן אלא מדת חסידות**

דאע"ג דקי"ל באידך דאין אדם רשאי לנהוג מדת חסידות בעצמו שאם לא היה עובר היה מתחייב בנפשו בהא קס"ד דרשאי וא"ל השתא אילו אתו לקמן מורינן להו דלעברו והיכי סמכי' תו אמדת חסידות ולפום האי פירושא נפקא לן מינה דאיתא להאי סברא דלענין עדות שקר אדם רשאי לנהוג חסידות בעצמו שיהרג ואל יעבור וזה תימא דזה מנין לנו. ע"כ

---

14. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף פ עמוד א

מעשה בחסיד אחד שהיה גונח מלבו, ושאלו לרופאים, ואמרו: אין לו תקנה עד שינק חלב רותח משחרית לשחרית; והביאו לו עז וקשרו לו בכרעי המטה, והיה יונק ממנה משחרית לשחרית. לימים נכנסו חבריו לבקרו, כיון שראו אותה העז קשורה בכרעי המטה חזרו לאחוריהם, ואמרו: **לסטים מזויין בביתו של זה, ואנו נכנסין אצלו!** ישבו ובדקו ולא מצאו בו אלא אותו עון של אותה העז. ואף הוא בשעת מיתתו אמר: יודע אני שאין בי עון אלא עון אותה העז, שעברתי על דברי חברי

15. רש"י מסכת בבא קמא דף פ עמוד א

גונח - פלידר"א צועק מפני כאב הלב לא היה יכול להשיב רוח.
לסטים מזויין - רועה בשדות אחרים וגוזל את הרבים

16. בית הבחירה למאירי מסכת בבא קמא דף פ עמוד א

אף על פי שבמקום פקוח נפש הותרו האיסורין להתרפא בהם דבר שנאסר מכח תקנה ומחשש פסידת אחרים ראוי להחמיר בה ביותר מעשה בחסיד אחד שהיה גונח מלבו ושאל לרופאים ואמרו אין לו תקנה עד שיינק חלב רותח משחרית לשחרית והביאו לו עז וקשורה בכרעי המטה והיה יונק ממנה חלב רותח משחרית לשחרית לימים נכנסו חבריו לבקרו כיון שראו אותה העז קשורה לו בכרעי המטה חזרו לאחוריהם אמרו ליסטים מזויין בביתו של זה ואנו נכנסנו אצלו ישבו ובדקו ולא מצאו בו אלא אותו עון של אותה העז אף הוא אמר בשעת מיתתו יודע אני בעצמי שאין בי אלא אותו עון שעברתי על דעת חברי

17. מהרש"א חידושי אגדות מסכת בבא קמא דף פ עמוד א

מעשה בחסיד כו' ואף הוא בשעת מיתתו אמר יודע כו'. אפשר דבדידו שקודם מיתתו כדרך כל הארץ אמר שלא התודה רק על עון זה ויש לדקדק מה היה עון זה כ"כ עד שהחזירו המבקרים מלבקרו כיון שלא עשה כן אלא משום רפואה **ואפשר** **שהיה חולה שאין בו סכנה ולא היה לו להתירו לעצמו** וק"ל

-----

18. תלמוד בבלי מסכת יומא דף פג עמוד ב

רבי יהודה ורבי יוסי הוו קא אזלי באורחא, **אחזיה בולמוס לרבי יהודה - קפחיה לרועה, אכליה לריפתא**. אמר ליה רבי יוסי: קפחת את הרועה! כי מטו למתא אחזיה בולמוס לרבי יוסי, אהדרוהו בלגי וצעו. אמר ליה רבי יהודה: אני קפחתי את הרועה ואתה קפחת את העיר כולה.

19. רש"י מסכת יומא דף פג עמוד ב

קפחיה - כפאו **ונטל ככרו הימנו**.
אהדרוהו בלגי וצעו - סבבוהו בני העיר והקיפוהו לגינן של דבש ומתיקה וקערות של תבשילין

20. שו"ת בנין ציון סימן קסט

ולפי זה אתי שפיר דפסק רש"י דאסור להציל עצמו בממון חברו שהרי בעירובין (דף מ"ו) אמרינן **דר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי** וכש"כ כשגם ר"מ מסייע לו ולכן מוקי גם סתם גמרא בב"ק (דף ע') כן

-----

21. תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת שבת פרק יד דף יד טור ד/ה"ד

לא סוף דבר בשאמר לו הרוג את פלוני אלא **אפילו חמוס את פלוני**

22. אור גדול הלכות יסודי התורה פרק ה

החת"ס חלק חו"מ (סי' א') דדוקא בחמוס משום דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו **ויבוא לידי שפ"ד**

23. חידושי הרמב"ן מסכת כתובות דף יט עמוד א

ואיכא דאמרי דרב חסדא אמר קסבר רבי מאיר מדינא נמי יהרגו ואל יחתמו שקר, לפי שנמצא בברייתא חיצונית שלשה דברים אין עומדים בפני פקוח נפש ואלו הן ע"ז וג"ע וש"ד **רבי מאיר אומר אף הגזל**, ורבא אמר אנן ודאי קי"ל שאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש **אלא שלשה אלו בלבד** ודילמא אתא קמי בי דינא דס"ל כרבנן ואורו ליה הכי, **ולאו מילתא היא**

24. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף י עמוד ב

והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה, ותימא ליה מימר! אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב, ואמרי לה אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא, ואמרי לה אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי: **נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים. מנלן? מתמר**

25. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נט עמוד א

המלבין את פני חברו ברבים - אין לו חלק לעולם הבא. (ואמר) +מסורת הש"ס: [אמר] +מר זוטרא בר טוביה אמר רב, ואמרי לה אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא, ואמרי לה אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: **נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים.** מנא לן - **מתמר**, דכתיב היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה .

27. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נח עמוד ב

כל המלבין פני חברו ברבים כאילו שופך דמים. - אמר ליה: שפיר קא אמרת, דחזינא ליה דאזיל סומקא ואתי חוורא.

28. בית הבחירה למאירי מסכת סוטה דף י עמוד ב

לעולם יזהר אדם שלא להלבין פני חברו ברבים **דרך הערה אמו** נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים מנלן מתמר שנאמר היא מוצאת

29. ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ג

קלט והנה אבק הרציחה - הלבנת פנים, **כי פניו יחורו ונס מראה האודם, ודומה אל הרציחה.** וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא מציעא נח, ב).

והשנית, **כי צער ההלבנה מר ממות**, על כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא מציעא נט, א): לעולם יפיל אדם עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים. ולא אמרו כן בשאר עבירות חמורות, אכן דמו אבק הרציחה אל הרציחה, וכמו שאמרו (סנהדרין עד, א) כי יהרג ולא ירצח. ודומה לזה אמרו שיפיל עצמו לכבשן האש ולא ילבין פני חבירו ברבים. ולמדו זה מענין תמר, שנאמר (בראשית לח, כה): "היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה וגו'", הנה כי אף על פי שהוציאה לשרף, לא גלתה כי היתה הרה מיהודה, שלא להלבין פניו.

30. תוספות מסכת סוטה דף י עמוד ב

נוח לו לאדם שיפיל את עצמו לתוך כבשן האש - כדאמר בפ' הזהב (ב"מ דף נח:): כל היורדין לגיהנם עולין חוץ משלשה וחד מינייהו המלבין פני חבירו ברבים ואומר נמי (שם נט.). נוח לו לאדם שיבעול ספק אשת איש ואל ילבין פני חבירו ברבים מנלן מדוד **ונראה האי דלא חשיב ליה (פסחים דף כה.) בהדי ג' עבירות שאין עומדים בפני פקוח נפש** עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים **משום דעבירת הלבנת פנים אינה מפורשת בתורה ולא נקט אלא עבירות המפורשות**.

Why You Lose Your Share in Olam Habah for Embrassing S/o in Public

31. פני יהושע מסכת בבא מציעא דף נח עמוד ב

ונראה לי דמהאי טעמא נמי יורד לגיהנם ואינו עולה דידוע דמה שאין נשמת האדם רשע נשרפת בגיהנם כתב התורת חיים בשם הזוהר משום דנשמה גופא נאצלה מתחת כסא הכבוד דכתיב ביה כורסוין שביבין דנורא והיא חלק אלוה ממעל מש"ה אין האש שולט בה לשורפה לגמרי, משא"כ בחטא זה דמלבין כיון דלפי דעתו סובר שלא נברא האדם בצלם אלהים דאל"כ לא הוי מחציף נפשיה כולי האי להלבין פני חבירו שהוא בכלל דבר ה' בזה כמ"ש התו"ט לכך דנו הקדוש ברוך הוא מדה כנגד מדה שנשמתו נשרפת באש של גיהנם עיין בזה בתורת חיים:

Suicide to Prevent Embarrassing Someone in Public?

32. פני יהושע מסכת בבא מציעא דף נט עמוד א

בגמרא ואמר מר זוטרא בר טוביה כו' נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש כו'. **נראה לי דמהכא נמי מוכח דמלבין אין לו חלק לעולם הבא דהא מאבד עצמו לדעת הוא עוון גדול שנאמר בו כל המאבד עצמו לדעת אין לו חלק לעולם הבא ואפ"ה התירו לו כדי שלא ילבין א"כ מוכח דמלבין אין לו חלק לעולם הבא, אמנם עכשיו שהתירו לו חכמים אין זה מאבד עצמו לדעת שהרי לדעת המקום ודעת חכמים עושה כן, אלא דלולי שמלבין חמור כ"כ לא התירו לו חכמים לאבד עצמו שהרי בכל העבירות שבתורה אמרו יעבור ואל יהרג חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים דגלי בהו קרא אבל במלבין לא מצינו קרא על זה, אף על גב דילפינן מתמר מ"מ תקשה תמר גופה מה ראתה על ככה ולא דרשה וחי בהם ולא שימות בהם כמו שהקשו בגמרא על חנניה מישאל ועזריה, אלא על כרחך דמילתא דפשיטא היא דעון זה חמור מכל העבירות כיון שאין לו חלק לעולם הבא והיינו כמו שכתבתי לעיל בשם התו"ט דמקרא יליף לה וק"ל:**